

EL MITJÀ TIPOGRÀFIC

ORIOI MORET VIÑALS

PARAULES CLAU: TIPOGRAFIA, DISSENY, MESURES

El mitjà tipogràfic situa la tipografia en plom dins la disciplina del disseny. Es pretén fer una síntesi del “període de la impremta manual”, que organitzi un cos de coneixements i d’eines disciplinàries independents de la immediatesa productiva i material de l’ofici, però que pugui aportar aquelles directrius a aquest període, que permeti establir relacions entre els períodes.

La tipografia es considera com a mitjà, des de la noció de mesura. Per al disseny, la tipografia en plom és un punt de referència, un patró. En aquesta condició, conté tot el ventall de dimensions de mesura, d’avaluació, això és, des de les magnituds físiques, a les de relació, i a les de caire moral. En termes concrets, tots aquests valors es troben incorporats en les peces tipogràfiques. Això implica obrir, o resituar, la visió: la tesi observa les magnituds, la mesura, sota aquesta multiplicitat d’aspectes, com a filtre i objecte d’estudi en un marc ampli, general.

La tipografia s’entén com un dels processos de formalització del llenguatge verbal escrit, un procés compost de diferents fases, que es caracteritzen per una configuració gràfica, un instrumental, i unes finalitats concretes. Per això, s’ha desenvolupat una nova sistemàtica específica, en què la tipografia és subjecte i guia de la investigació.

Les fonts bàsiques de l’estudi són els manuals i tractats de tipografia que s’han publicat al llarg dels segles, i les mostres i catàlegs tipogràfics, així com obres i documents coetanis que s’hi relacionen, ja siguin publicats o tan sols projectats. L’anàlisi d’aquestes fonts permet exposar les diferents concepcions mètriques al llarg de la història, i relacionar-les amb els usos i costums d’ofici: amb elles es ressegueix el curs evolutiu de la concepció mètrica en la tipografia, i se’l presenta com un “nou” camí lògic i conjuntat.

La investigació segueix tres grans línies d’anàlisi.

La primera, una comparativa mètrica, en què, per damunt de les relacions, proporcions i equivalències concretes, es constata l’evolució del concepte tipogràfic en relació amb el camp de producció: així s’evidencia com les mesures, les magnituds, passen de ser simples magnituds, a ser un sistema sintàctic d’organització, del motlle tipogràfic, i del pla gràfic.

La segona se centra en els valors semàntics, en la denominació verbal usada per a designar les magnituds dels cossos tipogràfics. En el nom es recull la utilitat i l’ús de la mesura tipogràfica; els noms propis són els indicadors d’una mena particular de genealogia, que s’articula, nominalment i usual, en un esquema verbal significatiu més ampli, com reflecteix el conjunt de les accions de la pràctica tipogràfica.

La tercera fa referència a les aplicacions dins la pràctica professional de la tipografia, les “raons d’ofici”; amb elles, es contempla l’equipament i l’instrumental físic de la tipografia, perquè en ells s’hi contenen els usos i les maneres de fer que es troben lligades, i determinen, la presentació última de les lletres tipogràfiques.

L’estudi es complementa amb dos apèndixs. El primer apèndix és una base de dades, en què es volen recollir, relacionar, i integrar les diferents nocions de mesura en l’àmbit tipogràfic. El segon apèndix és una aplicació pràctica, una proposta d’amidament i de mesurament d’obres bibliogràfiques d’acord amb criteris apuntats, també, al llarg de l’estudi.